

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó intézmény neve: **Települési Értéktár Bizottsága**
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: **Máté Imréné, a bizottság elnöke**
Levelezési cím: **7081 Simontornya, Vár tér 10.**
Telefonszám: **74/486-354**
E-mail cím: **simontornyai.var@gmail.com**

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **I. világháborús emlékmű**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: **kulturális örökség**
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **7081 Simontornya, Szent István király utca 1. előtti tér.**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik: **települési**
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Az emlékmű a simontornyai Városháza előtt található, a Szent István király utcában. A szobrot a község közössége emeltette hősi halált halt fiainak emlékére 1929-ben. Sok simontornyai katona a volt cs. és kir. 69. „Hindenburg” Gyalogezredben és a m. kir. székesfehérvári 17. honvéd gyalog és népfelkelő ezredben szolgált.

A szobor elkészítésére (Pankotai) Farkas Béla kapott megbízást. A művész 1885-ben született, Budapesten tanult. Főleg köztéri szobrokat, hősi emlékműveket, síremlékeket készített. A simontornyai emlékművön sérült katona látható bajtársával. A talapzaton 133 simontornyai hősi halott neve, valamint „A hazáért” felirat szerepel kettős kereszttel.

2001 óta a Hősök napján megemlékezés zajlik a szobornál. Az emlékmű helyi védelem alatt áll.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Helyi érték, az I. világháborúban elesett hősi halottaink emlékére állították, 133 hősi halottnak állít emléket.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):
Tóthné Unghy Ilona: Simontornya képes krónikája (2015)
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

A községháza előtt az emlékmű avatásakor 1929-ben.¹ A képen látható: → 2. a fiatal Varga Kálmán református lelkész, az emlékmű előtt József főherceg, mellette → Pesthy Pál országgyűlési képviselő. A jobbszélen a krónikáíró id. dr. Kiss István, mellette levente sapkával a fején ifj. dr. Kiss István áll.

---

¹ Fénykép Cserháti Péter polgármestertől. Átemelve Kiss Margit – Tóthné Unghy Ilona: Simontornya képekben régen és az ezredfordulón 1. kötetéből

A két világháború közötti időszakban május utolsó vasárnapja, a Hősök Napja, egyik legszentebb, legbensőségesebb ünnepnapjává vált:

- a gyermekeiket elvesztő anyáknak,
- a férjeiket sirató feleségeknek,
- apjukat felidézõ árváknak,
- bajtársaikra emlékező katonatársaknak.

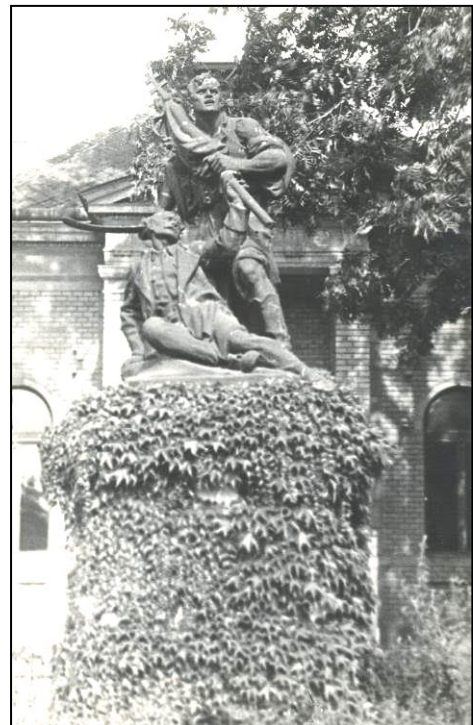

Hősök napi megemlékezések a két világháború közötti időszakban. Annyian voltak egy-egy megemlékezésen, hogy a községháza előtti utat is megtöltötték az emberek.²

A II. világháborút követő 45 évben, az „ideiglenesen” Magyarországon állomásozó szovjet csapatok felügyelte és szocialistának nevezett rendszerben nem lehetett megemlékezni az I. világháború (az ún. nagy háború) hősi halottairól. Az emlékművet az 1950-es években befuttatták vadszőlővel, hogy ne lehessen a neveket elolvasni.

Az I. világháborús emlékmű vadszőlővel befuttatva az 1950-1960-as években. A hősök neve így majdnem teljesen láthatatlanná vált.³

² Kiss István úri szabó 1997-ben arról beszélt, hogy a község az I. világháború minden egyes hősi halottja emlékére fát ültetett a sportpálya bejáratától két sorban (közülük néhány még ma is áll a pálya túlsó sarkában) és a temetőben. A felvételt a Simontornya Múltjéért Alapítvány őrzi.

³ Fénykép dr. Ágoston Évától, aki Békéscsabán él családjával, s aki úgy emlékezett vissza, hogy gyermekként – fiatakként mindig befutva látta az emlékművet.

A Városháza és az I. világháborús szobor 1995-ben.

A 2001 óta ismét törvényben rögzített emléknap a Hősök napja minden május utolsó vasárnapján.

Hősökre emlékezve a Hősök napján 2007. május 28-án. A képen → Csőszné Kacz Edit polgármester, Könyv István János önkormányzati képviselő, mögöttük a cserkészek kis csapata.⁴

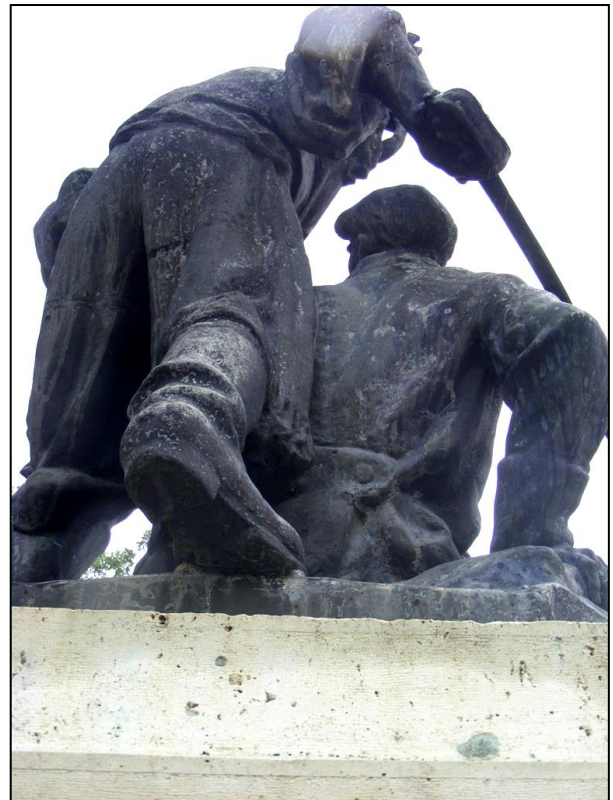
⁴ Simontornyai Hírek 2007. júniusi száma

Az I. világháborús emlékmű 2016-ban.⁵

---

⁵ Fényképezte: Szeleiné Stemler Melinda

Az I. világháborús emlékmű 2016-ban.⁶

---

⁶ Fényképezte: Szeleiné Stemler Melinda